

HƯỚNG DẪN CHẤM

Câu 1 (4.0 điểm).

1. Yêu cầu về kĩ năng

Thí sinh biết tạo lập văn bản nghị luận xã hội, vận dụng tốt các thao tác lập luận; tổ chức bố cục bài viết mạch lạc, chặt chẽ; không mắc lỗi diễn đạt, chính tả, ngữ pháp.

2. Yêu cầu về kiến thức

Thí sinh có thể trình bày theo những cách khác nhau, dưới đây là **một gợi ý** triển khai bài:

Nội dung cần đạt	Điểm
1. Giải thích Nhân vật đại diện cho cảm xúc Ghen tị có vóc dáng bé nhỏ bởi chúng ta thường nảy sinh cảm xúc ghen tị khi thấy mình thua thiệt so với người khác hoặc khi đối diện với thành tựu của họ; cảm xúc đó dễ khiến người ta trở nên nhỏ bé, tầm thường về nhân cách.Cảm xúc xấu hổ xuất hiện khi bản thân thấy mình kém cỏi, có lỗi, thường tự thấy bị chê trách, đàm tiếu, công kích, so sánh. Do vậy Xấu hổ mới hay trùm kín mặt vì sự ngượng ngùng, chỉ muốn thu mình lại.Các nhân vật cảm xúc này khiến chúng ta liên tưởng đến tâm lí và hành xử của con người khi xuất hiện cảm xúc tiêu cực. Việc xây dựng các nhân vật cảm xúc như thế thể hiện thái độ thừa nhận sự hiện diện của những cảm xúc tiêu cực trong đời sống cũng như đối với giai đoạn thiếu niên.Vị thành niên là một giai đoạn phát triển khi con người phải đối diện với nhiều cảm xúc phức tạp, lạ lẫm, trong đó bao gồm cả cảm xúc không tích cực. Đối diện, ứng xử với chúng như thế nào sẽ góp phần định hình nên con người sau này.	1.0
2. Phân tích, chứng minh Những cảm xúc tiêu cực như ghen tị, xấu hổ,... nếu không được kiểm soát có thể tác động tiêu cực đến đời sống tinh thần của bản thân, thậm chí của môi trường xã hội (tạo nên sự ganh đua không lành mạnh,...), khiến con người trở nên nhỏ nhen, ích kỉ, tự ti, còn nếu để cảm xúc xấu hổ chiếm lĩnh, chúng ta dễ thành yếu đuối, ngại tiếp xúc với mọi người.Mặt khác nếu biết ứng xử đúng với những cảm xúc tiêu cực thì những cảm xúc đó rất có khả năng chuyển hóa thành động lực cho con người cố gắng, thay đổi, điều chỉnh để sống tốt hơn. Khi gặp phải cảm xúc tiêu cực về bản thân hay đối với người khác, người ta có thể cảm thấy bản thân tội tệ khi nảy sinh những cảm giác như vậy, từ đó tự điều chỉnh hành vi để không bị cảm xúc tiêu cực điều khiển.Chối bỏ cảm xúc, dù là tích cực hay tiêu cực, đều có thể khiến người trẻ không nhận diện được cảm xúc, tâm hồn của mình, từ đó khó có thể kiểm soát hành vi. Dần dần, thái độ ấy cũng dẫn đến tình trạng mất kết nối với chính mình, dễ dẫn đến những ngộ nhận về bản thân; đồng thời có thể mất kết nối với cộng đồng.	2.5

Chấp nhận sự hiện diện của các trạng thái cảm xúc (cả tích cực lẫn tiêu cực) là bước đầu tiên để chúng ta học cách lắng nghe chính mình, hài lòng với bản thân, từ đó biết cách kiểm soát những cảm xúc tiêu cực, chuyển hóa thành động lực. - Thiếu niên là quãng tuổi còn nhiều ngỡ ngàng, nếu không thể tự xử lý cảm xúc của bản thân thì nhờ đến sự hỗ trợ của những người xung quanh là việc làm cần thiết và không có gì đáng xấu hổ. * Đề bài nhấn mạnh trải nghiệm của một thiếu niên, vì vậy thí sinh cần đưa ra trải nghiệm của bản thân cũng như huy động vốn kiến thức về đời sống để củng cố lập luận.	
3. Bàn luận mở rộng - Mọi cảm xúc dù tốt hay xấu đều mang tính hai mặt, tùy vào mức độ và khả năng dung hòa mà một cảm xúc bị gán nhãn tiêu cực lại có thể mang đến điều tích cực, và ngược lại. Do vậy cách ứng xử của con người vẫn là điều quan trọng nhất. - Trưởng thành là một hành trình dài, liên tục đòi hỏi con người phải làm quen, thay đổi, vì vậy cần nhiều nhẫn nại, bền bỉ và bao dung với chính mình.	0.5

Câu 2 (6.0 điểm).

1. Yêu cầu về kĩ năng:

Thí sinh biết tạo lập văn bản nghị luận văn học, vận dụng kiến thức lí luận văn học, thể hiện năng lực phân tích tác phẩm, cảm nhận văn chương, đặc biệt là văn bản thơ; tổ chức bố cục bài viết mạch lạc; không mắc lỗi diễn đạt, chính tả, ngữ pháp.

2. Yêu cầu về kiến thức:

Thí sinh có thể trình bày theo những cách khác nhau, dưới đây là một gợi ý triển khai bài:

Nội dung cần đạt	Điểm
1. Giải thích - Con đường “<i>đi từ trái tim của mình đến trái tim của người</i>” là con đường của cảm xúc, thông qua sự rung cảm từ chủ thể sáng tạo – nghệ sĩ đến chủ thể tiếp nhận – khán giả. “<i>Không cần cắt nghĩa gì thêm</i>” tức là không cần diễn giải, phân tích. Đó là “<i>con đường ngắn nhất</i>” vì là con đường tiếp nhận trực tiếp. - Trịnh Công Sơn thể hiện băn khoăn “<i>làm thế nào</i>” để mở con đường ấy, tức nghệ sĩ cần phải tìm ra phương thức nghệ thuật phù hợp để truyền tải những rung cảm mãnh liệt của mình trước đời sống. Đây là “<i>điều quan trọng nhất</i>”, nghĩa là nhiệm vụ hàng đầu của nghệ sĩ. → Ý kiến của Trịnh Công Sơn đề cao khả năng khơi gợi, tác động trực tiếp đến cảm xúc của trong sáng tạo nghệ thuật nói chung, đồng thời đặt ra yêu cầu đối với nghệ sĩ, phải tìm được cách thức để tác phẩm đi vào đời sống tinh thần của người tiếp nhận. Yêu cầu này không chỉ cần thiết trong quá trình sáng tác âm nhạc mà còn cần thiết với quá trình sáng tạo nghệ thuật, trong đó có thơ ca.	1.0
2. Phân tích, chứng minh * Phân tích: Nghệ thuật (trong đó có thơ ca) có khả năng tác động kì diệu đến cảm xúc của người đọc, nhiệm vụ hàng đầu của nghệ sĩ là tìm ra con đường ấy là bởi: - Đặc trưng của lao động nghệ thuật (trong đó có thơ ca): + Nghệ thuật nói chung, trong đó có thơ ca bao giờ cũng bắt nguồn từ chân cảm, nghệ sĩ chỉ sáng tác khi có nhu cầu “<i>không viết ra mình sẽ chết</i>”, đó là những gì người nghệ	4.0

sĩ nung nấu, nghiền ngẫm, đau đầu, “<i>đau đốn lòng</i>” và khao khát viết như một sự giải bày, chia sẻ, kí thác. Điều người nghệ sĩ khao khát chia sẻ mang tính cá nhân nhưng có khả năng chạm được nỗi niềm, khao khát, ước mơ, niềm vui, nỗi buồn,... của con người thời đại mình, của dân tộc, thậm chí của nhân loại. + Mỗi loại hình nghệ thuật có hệ thống biểu đạt riêng, thơ ca cũng vậy. Ngôn ngữ thơ giàu tính hình tượng, hàm súc, cô đọng nên có khả năng khơi gợi, “<i>chạm</i>” đến những cảm xúc tế vi. Ngôn ngữ thơ cũng giàu tính nhạc, nhạc tính của thơ gắn gũi với nhạc tính của cảm xúc, tâm hồn, vì thế thơ có ưu thế hơn so với các loại hình nghệ thuật khác trong việc đi vào đời sống bên trong của người đọc. + Chính nhờ cảm xúc chân thành được gửi trong hệ thống nghệ thuật như vậy nên thơ mới có sức truyền cảm lâu dài, mãnh liệt và kì diệu. - Đặc thù của tiếp nhận nghệ thuật: không coi trọng sự phán đoán của lí trí mà đề cao khả năng cảm nhận, đồng cảm, thấu hiểu,... của người đọc. Tiếp xúc với một câu thơ, bài thơ, người ta có thể cảm thấy rung động, ấn tượng ngay cả khi chưa hiểu được tác phẩm ấy. * Chứng minh: Thí sinh vận dụng trải nghiệm đọc thơ (có thể một câu, đoạn hay bài thơ) để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.	
3. Bàn luận mở rộng - Thông qua cảm xúc và bằng cảm xúc là “con đường ngắn nhất”, song một tác phẩm có nhiều con đường để đến với độc giả. Cảm xúc có thể là yếu tố ban đầu nhưng điều giúp tác phẩm neo lại là chiều sâu tư tưởng, khả năng khơi gợi suy tư ở người đọc. - Bài học đối với chủ thể sáng tạo: rung cảm chân thành, mãnh liệt trước đời sống và không ngừng trau dồi, tìm tòi các phương thức phù hợp, độc đáo để thể hiện cảm xúc ấy. Người đọc cũng cần nâng cao năng lực thẩm mĩ và cởi mở trong tiếp nhận để đồng điệu, từ đó đồng sáng tạo với nghệ sĩ.	1.0

Lưu ý: Trên đây chỉ là những gợi ý, người chấm cần vận dụng linh hoạt vào từng bài của thí sinh, đặc biệt cần thưởng điểm cho những bài viết có sáng tạo độc đáo, có những phát hiện mới mẻ, thú vị, sâu sắc.